

A tartalomról:

A munkavédelmi 3
ellenőrzések há-
romnegyed éves
tapasztalatai.

A munkaügyi 23
ellenőrzések há-
romnegyed éves
eredményei.

A munkavédelmi 31
tanácsadás há-
romnegyed éves
összegzése.

Jogszabályválto- 36
zások

HÍRLEVÉL

I. évfolyam 10. szám
2011. október

Együttműködésük meghosszabbításáról döntöttek a román és a magyar munkafelügyeleti vezetők

Először 2008 tavaszán írtak alá együttműködési megállapodást a román és a magyar foglalkoztatáspolitikáért felelős minisztérium szakterületért felelős államtitkárai valamint a két ország felügyelőségeinek vezetői. Az érintett tárcák élén, a felügyelőségek vezetőségében bekövetkezett változások, valamint az ellenőrzési munka főbb célterületeinek, módszereinek változásai is indokolták az együttműködés múlt hét végi megújítását. A megbeszélésen szó esett az ágazati ellenőrzések szervezéséről és a feketefoglalkoztatás visszaszorításához kapcsolódó romániai szigorításokról is.

Többek között a határ menti megyék felügyelőségei közötti együttműködés kiszélesítéséről, például a határon túli felügyelők ellenőrzéseinek - megfigyelői státuszban - való részvétel lehetőségeiről, a határ mindkét oldalán tevékenykedő vállalkozásoknál tartott, egyes ellenőrzések jegyzőkönyveinek esetleges megküldéséről, a kiemelt ellenőrzési célterületekről illetve a feketefoglalkoztatás visszaszorításának lehetőségeiről esett szó a pénteki megbeszélésen. A román delegációt Dantes Nicolae Bratu, a Román Munkaügyi Felügyelőség főfelügyelője (első számú vezetője) vezette, akít dr. Bakos József, az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség elnöke fogadott az OMMF tárgyalótermében. A munkafelügyeleti vezetőket helyetteseik, a bukaresti és budapesti felügyelőségi vezetők valamint az egymással határos megyék felügyelőségvezetői kísérték el a megbeszélésre.

A találkozót a Nemzetgazdasági Minisztérium jogi és koordinációs ügyekért felelős helyettes államtitkára nyitotta meg. Dr. Kardkovács Kolos beszédében az Európai Bizottság Zöld Könyvében rögzített, foglalkoztatáspolitikára vonatkozó ajánlások követésének fontosságára, valamint a foglalkoztatás bővítésével összefüggésben a legális munkahelyek adta szociális biztonságra helyezte a hangsúlyt.

A román munkaügyi, munkavédelmi ellenőrzések kiemelt területeiről Dantes Nicolae Bratu, főfelügyelő számolt be. A fakitermelésben, az építőiparban és a jelentős számú, külföldi tulajdonban lévő sütőipari üzemekben érdekelt vállalkozások hívják fel legtöbbször magukra a felügyelők figyelmét a munkahelyi fegyelem hiányából, az alkoholfogyasztásból eredő veszélyes helyzetek és balesetek nagy számával. Emellett, a fakitermelésben dolgozó kisebb vállalkozások a feketefoglalkoztatásban is élen járnak. A bejelentés nélküli foglalkoztatás egyébként Romániában jelentős kockázattal jár, ugyanis az egy feketén foglalkoztatott munkavállalóért kiróható 5000 eurós pénzbírság kivételesen magasnak számít a térségben, és 5 feketemunkás után nem közigazgatási, hanem büntető eljárást indítanak a vétkes munkáltató ellen.

A hazai gyakorlathoz hasonlóan Romániában is szerveznek olyan ellenőrzéseket, melyek egy-egy munkáltatói csoportot céloznak meg. Míg az idei évben a magyarországi felügyelőségek a karbantartásra vonatkozó előírások betartását, a bankokat, a vagyonvédelmi a vállalkozásokat, a postai szolgáltatókat, a szórakozóhelyeket vagy éppen a húsipari cégeket vették górcső alá az év különböző időszakában, addig romániai kollégáik az erdészetekben, az építkezéseken, a kikötőkben és a nyári szezon kezdetekor a tengerparti vendéglátóipari egységekben végeztek célzott ellenőrzéseket.

A munkavédelmi ellenőrzések első háromnegyed éve

Ellenőrzött és szabálytalansággal érintett munkáltatók és munkavállalók

A munkavédelmi ellenőrzések 2011. január 1-jétől szeptember 30-ig 15 724 munkáltatóra terjedtek ki, amelyek során a munkavédelmi felügyelők ellenőrizték az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre vonatkozó szabályok betartását. A felügyelők az ellenőrzött munkáltatók 82,9 %-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot.

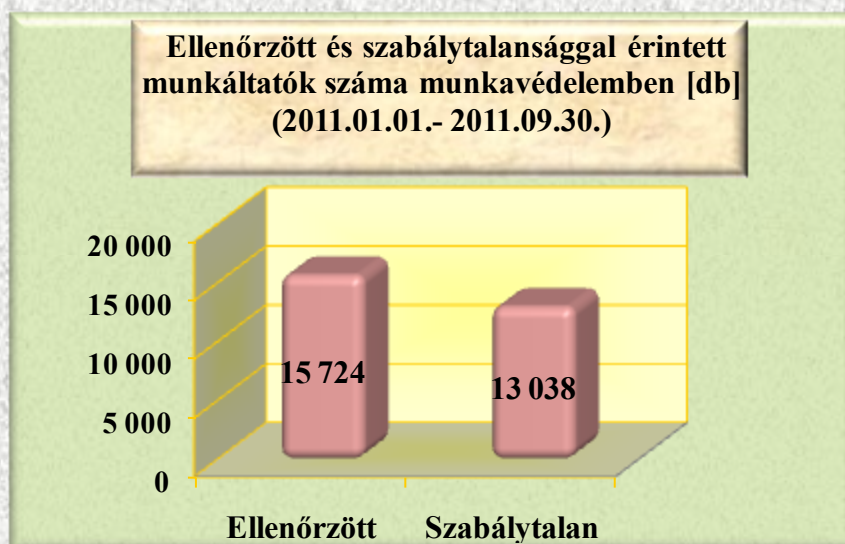
Az ellenőrzések 387 579 munkavállaló foglalkoztatásának körülményeire terjedtek ki. A szabálytalanságok az ellenőrzött munkavállalók 59,9 %-át érintették.

A súlyos szabálytalansággal érintett létszám 95 048 fő volt, amely a szabálytalansággal érintett munkavállalók 40,9 %-a.

Az ellenőrzött és szabálytalansággal érintett munkavállalói létszámot és munkáltatói számot a 1. és 2. számú ábra mutatja.

„Az ellenőrzések 387 579 munkavállaló foglalkoztatásának körülményeire terjedtek ki. A szabálytalanságok az ellenőrzött munkavállalók 59,9 %-át érintették.”

1. számú ábra

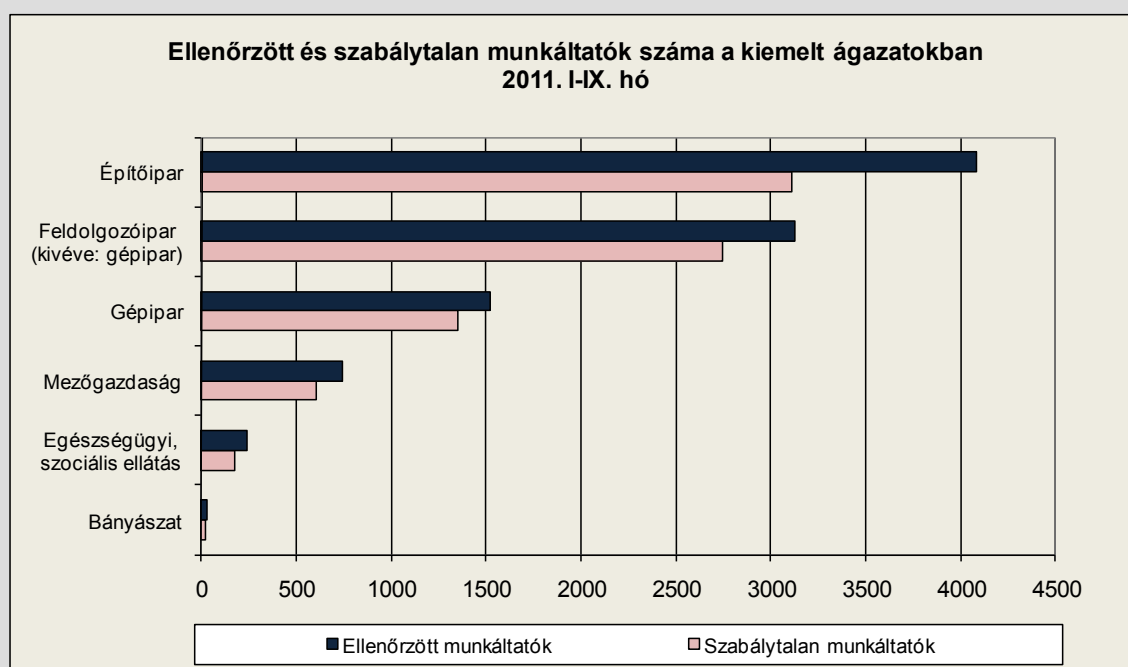
2. számú ábra

Az ellenőrzések megoszlása

Az ellenőrzések számában nagyobb arányt képviseltek az olyan ágazatok és tevékenységek alá eső munkáltatók, amelyeknél a munkavállalók egészségének, biztonságának veszélyeztetése gyakoriság, illetve súlyosság, illetve érintett munkavállalói kör szempontjából nagyobb figyelmet érdemel. A 3. számú ábrán jól látható, hogy a kiemelt ágazatokban a szabálytalansággal érintett munkáltatók száma megközelíti az ellenőrzöttek számát.

3. számú ábra

A bányászati ágazatot a munkavédelmi hatóság kiemelt ágazatként kezeli, azonban csak a munkaegészségügyi követelmények ellenőrzésére jogosultak a munkavédelmi felügyelők.

Az 1. számú táblázat a látogatások számát tartalmazza leggyakoribb látogatási indok szerinti bontásban.

1. számú táblázat

Látogatás indoka	Látogatások száma
Terv szerinti	15 792
Célvizsgálat	3 195
Közérdekű bejelentés	1 928
Terv szerinti, utóellenőrzéssel	1 469
Balesetvizsgálat	1 299
Akcióellenőrzés	1 140
Előre nem tervezett	849
Panaszvizsgálat	537

2011. szeptember 30-ig nagy számban került sor munkáltatók ellenőrzésére célvizsgálat és akcióellenőrzés keretében, az alábbiakban megjelölt témakörökben:

Húsipari-húsfeldolgozó vállalkozások – Húsvétal összefüggő tevékenységének – akcióellenőrzése;

Az év elején bekövetkezett diszkó-baleset kapcsán elrendelt szórakozóhelyek társhatósági célvizsgálata;

Az Európai Munkavédelmi Ügynökség 2010-2011 kampánytémájához történő csatlakozás jegyében a biztonságos karbantartás követelményének célvizsgálata;

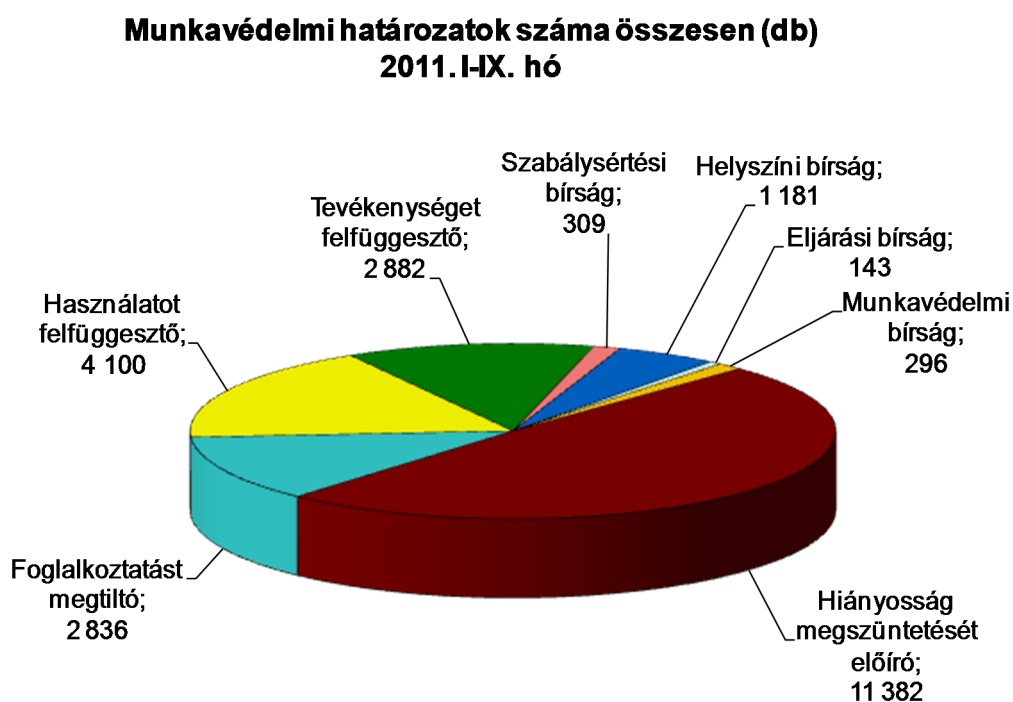
„Egészségügyi- és szociális intézmények ellenőrzése” című országos munkavédelmi akcióellenőrzés;

„Vásárok és piacok fokozott ellenőrzése, a visszaélések visszaszorítása érdekében” című akcióellenőrzés a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Adó- Vám és Pénzügyőri Főigazgatóságával társhatósági együttműködés keretében a Dél-alföldi régióban;

2011. augusztus hónapban, a II. és III. fokú hőségriasztás idején a „Kedvezőtlen klíma-környezet megelőzése – akcióellenőrzés” a klímakörnyezet munkavállalókra gyakorolt kedvezőtlen hatásainak kivédésére és az egészségkárosodások megelőzése céljából.

AZ ELLENŐRZÉSEK SORÁN HOZOTT HATÁROZATOK

Az ellenőrzések eredményeként összesen 23 129 db munkavédelmi határozat (közigazgatási- és szabálysértési határozatok együtt) került kiadmányozásra (4. számú ábra).

MUNKAVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK

2011. III. negyedév végéig a határozatban foglalt intézkedések száma összesen 85 620 volt, amelyek közül a munkabiztonsági jellegű 53 253, a munkaegészségügyi tárgyú 32 367 volt.

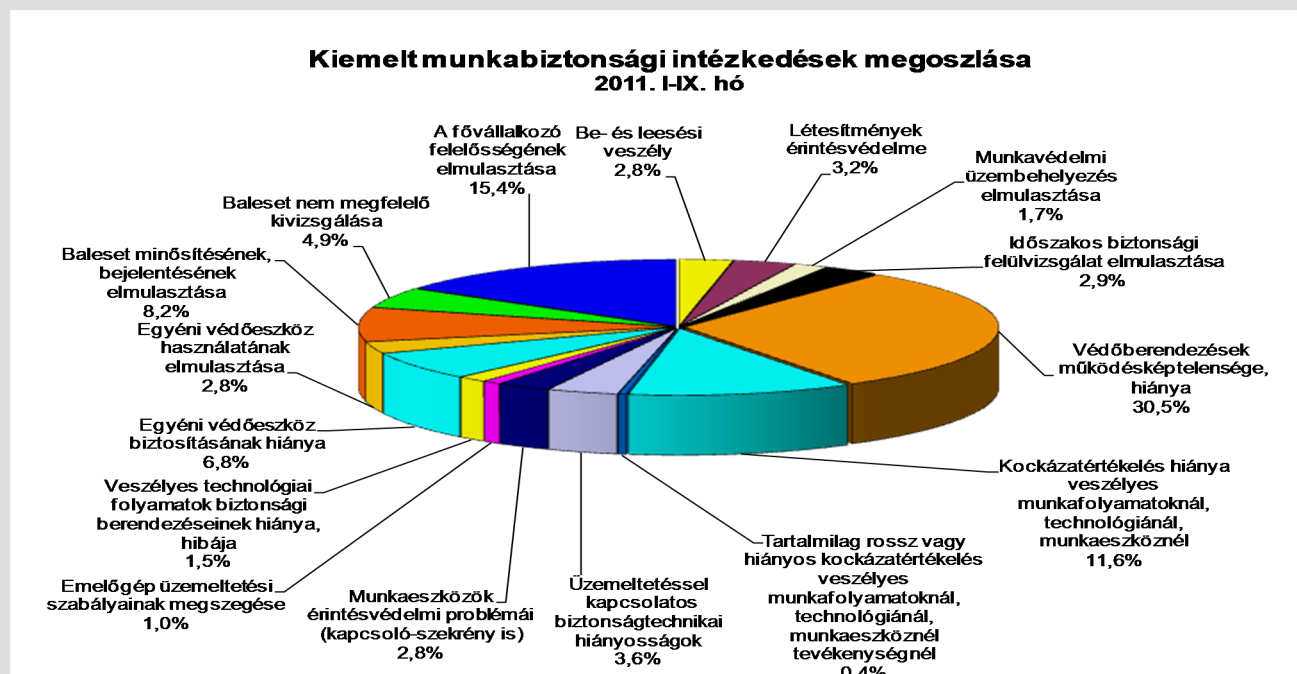
A határozatokba foglalt intézkedések szakmai tartalma szerinti megoszlásban a legtöbb intézkedést a 2. számú táblázatban bemutatott munkáltatói mulasztások esetén kellett meghozni.

2. számú táblázat

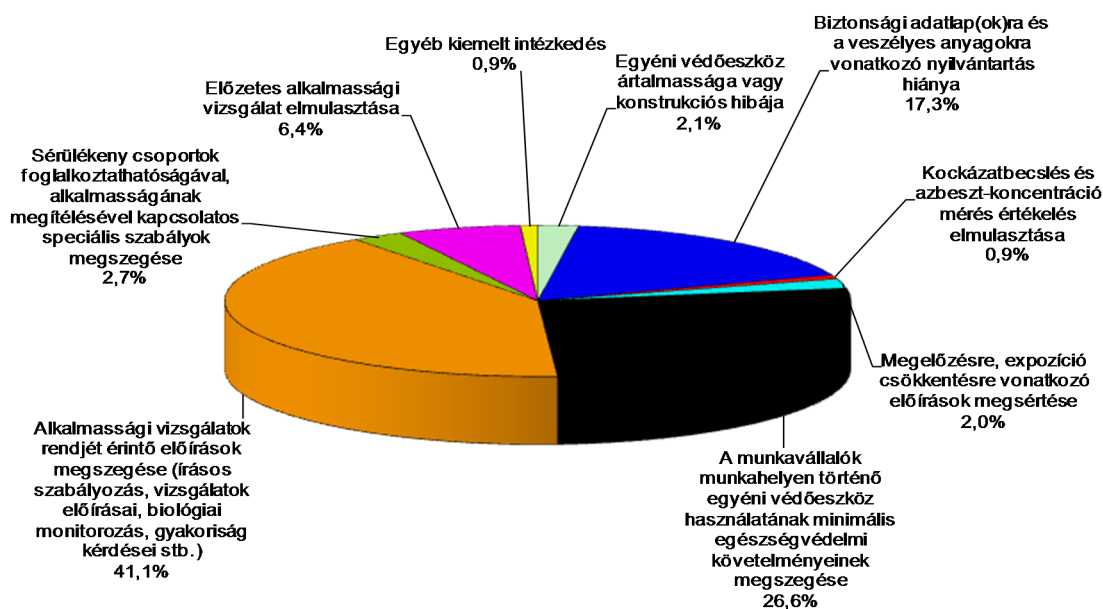
Mulasztások megnevezése	Intézkedések száma
Üzemeltetéssel kapcsolatos biztonságtechnikai hiányosságok (védőburkolat, biztonsági berendezés stb.)	9 035
Alkalmassági vizsgálatok rendjét érintő előírások megszegése	6 398
Elsősegélynyújtás megszervezésének, elsősegélyhelyek kialakításának, felszerelésének, jelölése szabályainak megszegése	4 941
Munkaeszközök érintésvédelmi problémái (kapcsolószekrény is)	4 562
A munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális egészségvédelmi követelményeinek megszegése	4 147
Emelőgép üzemeltetési szabályainak megszegése	3 428

A tárgyidőszakban a kiemelt munkabiztonsági intézkedések száma 29 634, a kiemelt munkaegészségügyi intézkedések száma 15 565 volt, amelyek az összes munkavédelmi intézkedések 52,8 %-át tették ki.

Az 5. és 6. számú ábrákon a kiemelt munkabiztonsági és munkaegészségügyi intézkedések megoszlása látható az intézkedések szakmai tartalma szerint.

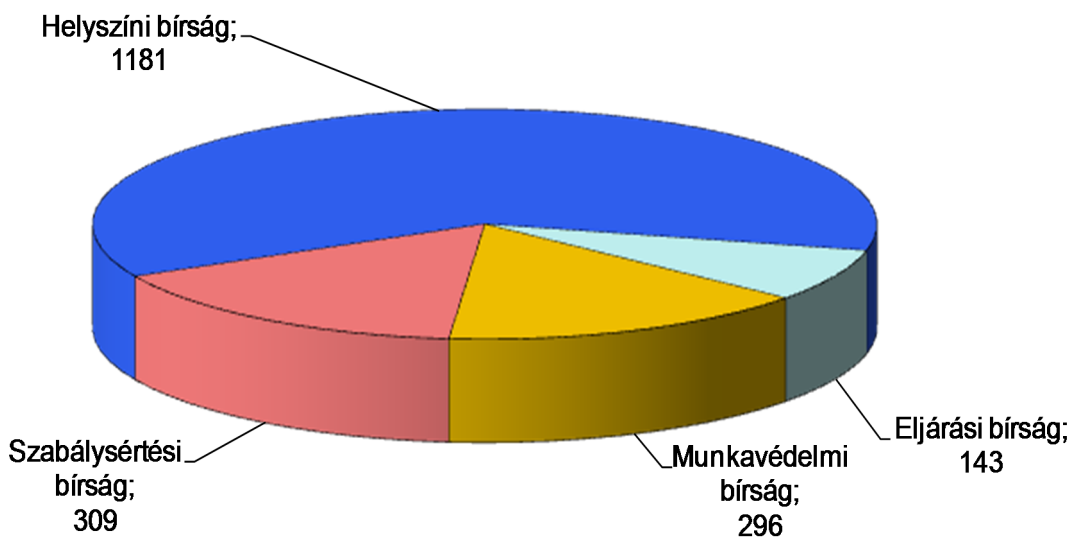
Kiemelt munkaegészségügyi intézkedések megoszlása 2011. IX. hó

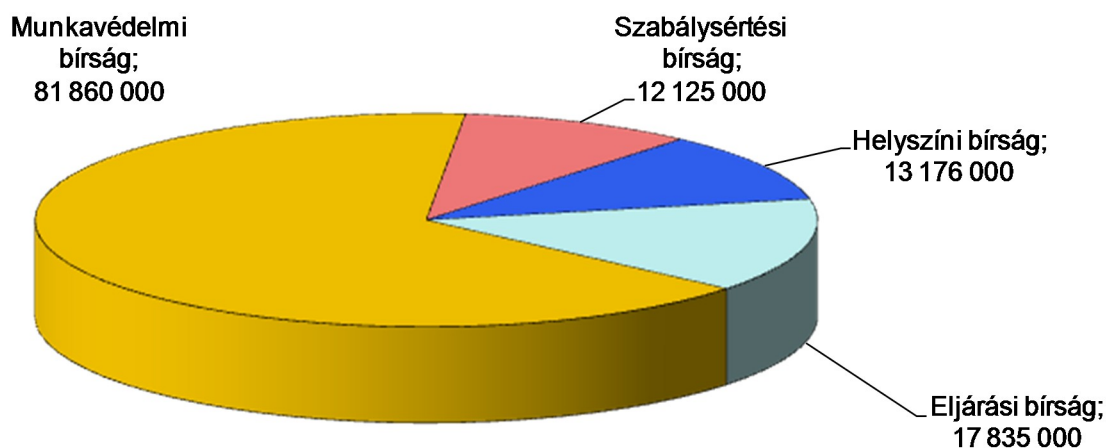
2011. szeptember 30-ig a legtöbb esetben helyszíni bírságot szabtak ki a felügyelők (7. számú ábra), az összegek megoszlásában a munkavédelmi bírságok összege volt a legmagasabb (8. számú ábra).

A felügyelőségek munkavédelmi bírság alkalmazási gyakorlata igazodott a kis- és közepes vállalkozásokra vonatkozó törvényi előíráshoz.

Munkavédelemben kiszabott bírságok számának alakulása 2011. IX. hó

Munkavédelemben kiszabott bírságösszegek alakulása 2011. I-IX. hó

ÁGAZATI ELLENŐRZÉSEK SORÁN HOZOTT INTÉZKEDÉSEK

A munkavédelmi hatósági ellenőrzések fő irányát 2011. szeptember 30-ig azok a nemzetgazdasági ágazatok adták, amelyekben a legtöbb munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, illetve fokozott expozíciós eset fordul elő, illetve ahol a tevékenységek során a munkavállalók veszélyeztetése gyakoribb vagy súlyosabb. (pl.: építőipar, mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, feldolgozó- és gépipar, egészségügyi és szociális ellátás, bányászat).

Építőipar

Az építőipari ágazatban 4 082 munkáltató ellenőrzése során feltárt munkavédelmi hiányosságok következtében 1 933 db hiányosság megszüntetését előíró határozatot, továbbá 3 483 db azonnali intézkedést foganatosító határozatot hoztak a felügyelők. A felügyelőségek 169-alkalommal összesen 38 770 000 Ft munkavédelmi bírságot, valamint 129 esetben összesen 5 030 000 Ft szabálysértési bírságot szabtak ki.

Az eljáró munkavédelmi felügyelők 564 esetben éltek a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségével, összesen 6 157 000 Ft összegben.

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás

A mezőgazdaság és erdőgazdálkodás területén 740 munkáltató ellenőrzése során feltárt munkavédelmi hiányosságok következtében 570 db hiányosság megszüntetését előíró határozatot, továbbá 483 db azonnali intézkedést foganatosító határozatot hoztak a felügyelők. A felügyelőségek 16 alkalommal összesen 4 000 000 Ft munkavédelmi bírságot, valamint 15-esetben összesen 640 000 Ft szabálysértési bírságot szabtak ki.

Feldolgozó- és gépipar

A feldolgozó- és gépipari ágazat területén 4 644 munkáltató ellenőrzésére került sor, amelynek következtében 3 888 db hiányosság megszüntetését előíró határozat került kiadásra, továbbá 3 310 db azonnali intézkedést foganatosító határozatot hoztak a felügyelők. A felügyelőségek 84 alkalommal összesen 30 350 000 Ft munkavédelmi bírságot, valamint 103 esetben összesen 4 520 000 Ft szabálysértési bírságot szabtak ki.

Az eljáró munkavédelmi felügyelők 297 esetben éltek a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségével, összesen 3 443 000 Ft összegben.

Egészségügyi, szociális ellátás

Az egészségügyi és szociális ellátás területén 240 munkáltató ellenőrzése kapcsán 191 db hiányosság megszüntetését előíró határozatot, továbbá 92 db azonnali intézkedést foganatosító határozatot hoztak a felügyelők.

Az eljáró munkavédelmi felügyelők 2011. III. negyedév végéig munkavédelmi bírságot nem, szabálysértési bírságot 4 esetben, összesen 115 000 Ft összegben szabtak ki.

Az eljáró munkavédelmi felügyelők 3 alkalommal éltek a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségével, összesen 30 000 Ft összegben.

Bányászat

A bányászat területén 27 munkáltató munkaegészségügyi ellenőrzése történt meg, amelynek eredményeként 10 db hiányosság megszüntetését előíró határozatot, továbbá 8 db azonnali intézkedést foganatosító határozatot hoztak a felügyelők.

A felügyelőségek 1 alkalommal 200 000 Ft munkavédelmi bírságot, valamint 2 esetben összesen 80 000 Ft szabálysértési bírságot szabtak ki.

Az eljáró munkavédelmi felügyelők nem éltek a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségével.

MUNKABALESETEK, FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK

Munkabalesetek

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 64. § (5) bekezdés, valamint a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet 7. § (1) bekezdés szerint a munkáltató a súlyos munkabalesetet köteles azonnal bejelenteni a baleset helyszíne szerint illetékes munkavédelmi felügyelőségnek.

A jogszabályi előírásoknak megfelelően 2011. szeptember 30-ig 147 súlyos munkabalesetet (3. számú táblázat) jelentettek a területileg illetékes munkavédelmi felügyelőségekre.

**Bejelentett súlyos munkabalesetek száma a sérülés mértéke szerinti megoszlásban
2011. január 01. – szeptember 30.**

Megye / Sérülés mértéke	Halálos	Életveszélyes	Súlyos csonkolásos	Maradandó károsodás	Érzékszerv elvesztése	Összesen
Főváros	6	2	2	1	–	11
Baranya	1	–	–	–	–	1
Bács-Kiskun	6	6	3	–	–	15
Békés	9	–	1	–	–	10
Borsod-Abaúj-Zemplén	7	8	2	–	–	17
Csongrád	2	1	3	–	–	6
Fejér	6	3	2	–	–	11
Győr-Moson-Sopron	4	2	-	–	–	6
Hajdú-Bihar	5	1	2	–	–	8
Heves	2	–	2	–	–	4
Jász-Nagykun-Szolnok	–	6	2	–	–	8
Komárom-Esztergom	4	2	1	–	–	7
Nógrád	1	1	–	–	–	2
Pest	6	3	2	1	1	13
Somogy	6	1	–	1	-	8
Szabolcs-Szatmár-Bereg	1	–	–	–	–	1
Tolna	2	-	1	–	–	3
Vas	2	1	–	–	–	3
Veszprém	4	4	2	1	–	11
Zala	1	–	1	–	–	2
Összesen	75	41	26	4	1	147

A táblázat 10 olyan súlyos munkabalesetet is tartalmaz, amelyek 2010-ben történtek, de a munkáltató csak a 2011. év folyamán tett eleget a bejelentési kötelezettségének.

A táblázat kizárólag a bejelentett súlyos munkabalesetek számát tartalmazza, amelyeket a bejelentés után a felügyelők kivizsgálnak. A kivizsgálás eredményeként a táblázatban szereplő adatok változhatnak.

Foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek

2011. január 1-jétől szeptember 30. napjáig a munkavédelmi hatóság összesen 261 bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanúját, valamint 100 fokozott expozíciós esetet (4. és 5. számú táblázat) vizsgált ki, majd ezt követően – a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet szerint – továbbította a bejelentéseket a vizsgálati dokumentációkkal együtt az Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézet részére a bejelentés teljes körűségének és szakmai megalapozottságának elbírálása céljából.

Bejelentett és a munkavédelmi felügyelőségek által kivizsgált foglalkozási megbetegedés gyanúját feltételező esetek alakulása kóroki tényezők szerint (esetszám)

(2011. január 1. - szeptember 30.)

	Kémiai kóroki tényezők		Fizikai kóroki tényezők		Biológiai kóroki tényezők		Nem optimális igénybevitel, pszichoszociális ergonomiai tényezők		Összesen	
	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)
Bács-Kiskun	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2
Baranya	41	3	21	0	3	10	5	1	70	14
B.A.Z.	1	2	18	0	8	25	0	1	27	28
Békés	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Budapest	3	8	1	0	1	5	1	3	6	16
Csongrád	0	0	0	0	0	3	1	0	1	3
Fejér	1	1	0	0	1	2	1	0	3	3
Győr-M.S.	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0

Bejelentett és a munkavédelmi felügyelőségek által kivizsgált foglalkozási megbetegedés gyak- nóját feltételező esetek alakulása kóroki tényezők szerint (esetszám)										
(2011. január 1. - szeptember 30.)										
	Kémiai kóroki té- nyezők		Fizikai kóroki té- nyezők		Biológiai kóroki té- nyezők		Nem opti- mális igény- bevétel, pszichoszoc- iális ergo- nómiai té- nyezők		Összesen	
	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)	ffi (fő)	nő (fő)
Hajdú-B.	3	0	0	0	4	4	0	0	7	4
Heves	2	0	4	0	1	1	1	1	8	2
Jász-N.K.SZ.	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4
Komárom-E.	6	2	2	0	0	0	1	0	9	2
Nógrád	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Pest	4	8	4	2	1	1	1	2	10	13
Somogy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szabolcs- SZ.B.	1	0	0	0	1	5	0	0	2	5
Tolna	0	0	4	0	0	0	0	0	4	0
Vas	0	0	6	0	2	0	0	0	8	0
Veszprém	2	0	0	0	0	2	0	0	2	2
Zala	1	0	2	0	0	0	0	0	3	0
Összesen	66	24	63	2	22	62	12	10	163	98

AZBESZTBONTÁSI TEVÉKENYSÉG

A munkahelyi azbesztexpozíció súlyát munkaegészségügyi szempontból a karcinogén hatás elhúzódása adja, amely azt jelenti, hogy a megbetegedés többnyire évtizedek múlva fejlődik ki. A munkahelyi expozíció manapság, amikor az azbeszt felhasználás már tiltott, alapvetően a meglévő, korábban beépített vagy kialakított azbesztet tartalmazó épületek, tetőszerkezetek, szigetelések stb. bontása, javítása során fordulhat elő.

A bejelentések 36,8 %-a nem felelt meg a vonatkozó jogszabályban meghatározott tartalmi követelményeknek, ezekben az esetekben a munkavédelmi felügyelőségek intézkedtek a hiányos dokumentációk kiegészítésére.

ESETTANULMÁNYOK

Munkabiztonság

Pozitív példák:

Közműépítési munkaterületen a kb. 5 méter mély munkagödör teljes hosszában és mélységében ki volt dúcolva. A munkagödörbe történő lejutáshoz három részes fém támasztólétra állt rendelkezésre, a dolgozókon védősisak, védőbakancs és sárga mellény volt. A helyszínen ivóvíz, mobil WC volt biztosítva.

Egy fémipari munkahelyen a munkavállaló a munkadarabok csiszolását végezte kézi sarokcsiszolóval. A munkavállaló a munkavégzése során viselte a részére biztosított egyéni védőeszközöket (védőszemüveg, szűrőbetétes légzésvédő, fül dugó, kötény, védőkesztyű).

Egy autójavító műhelyben a köszörűgépeknél fel volt tüntetve a korongcserére jogosult személy neve, a villamos elosztódobozokat – például – eltorlaszolást megtiltó feliratokkal ellátták. A villanszerelő munkavállaló számára a villamos szabványok a helyszínen rendelkezésre álltak.

Negatív példák:

A fejőház emésztőaknáját körülvevő kerítésről hiányzott a zárható ajtó. Az akna nyílása akadálytalanul megközelíthető volt, beesés veszélye állt fenn.

Az akna környezetében a közlekedés megtiltására és a vákuumszivattyú használatának felfüggesztésére határozatban történt intézkedés.

[16/2001. (III. 3.) FVM rendelet mellékleteként kiadott Mezőgazdasági Biztonsági Szabályzat 4.2.1. pontja.]

Az ellenőrzés időpontjában egy ülepítő vasbetonakna elhelyezésének előkészítő földmunkáit végezték. Ennek első fázisaként egy 3 x 3 méter alapterületű, 2,9 méter mélységű munkagödört alakítottak ki. A föld kitermelését géppel végezték, majd elszállították. Az így előkészített munkagödörbe kellett a későbbiekben egy előre gyártott vasbetonaknát beemelni. Ahhoz, hogy a munkagödör a nagy terhelést elbírja az aljába bányakavicsot és homokot kellett

Tölteni. A tömörítést egy 154032 jelzésű lapvibrátorral az alvállalkozó munkavállalója végezte, aki az ellenőrzés megkezdésekor a 3 x 3 méter alapterületű, 2,9 méter mélységű függőleges földfalú munkagödörben tartózkodott, amelyet beomlás ellen dúcolással vagy azzal egyenértékű kollektív műszaki védelemmel nem biztosítottak. A megközelítőleg 15 percig tartó munkafolyamat, a kavics és homok keverék egyenletes elterítése, valamint ezt követően a lapvibrátorral történő tömörítése volt, amire az építésvezető adott utasítást. Talajmechanikai vizsgálatról jegyzőkönyv nem volt.

A felügyelő a veszélyes tevékenység végzését felfüggesztette.

[4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet 4. számú melléklet III. fejezet 10.1., a 10.1.5., a 10.1.8., a 10.1.9., valamint a 10.1.13. pontok.]

Egy tehenészeti telep ellenőrzése során a felügyelő azt tapasztalta, hogy a fejőházban a felújított vákuumszivattyú ékszíjhajtásának a védőburkolata hiányzott. Végtagsérülés veszélye állt fenn.

A vákuumszivattyú használatát a felügyelő felfüggesztette.

[14/2004. (IV. 19.) FMM rendelet 22. § (3) bekezdés c) pontja.]

Az ellenőrzés időpontjában az építési kft. munkavállalója egy templom utcafront felőli oldalán felállított keretes fém állványokon dolgozott kb. 18-20 méter magasságban. A két állványszakasz közé fektetett egy-soros, szabványos pallóborításon állt. Magasban, a leesés veszélyes munkaterületen leesés elleni kollektív védelem nem került kiépítésre, a munkavállaló a számára kötelezően előírt (és a helyszínen lévő) leesés elleni egyéni védőeszközt nem használta. A munkavállaló leesésének veszélye fennállt. Az állványt más, állványépítésre szakosodott munkáltató építette. Az állványtervben az „összekötő” palló nem szerepelt. A felügyelő az állvány használatát felfüggesztette, és helyszíni bírságot szabott ki.

[4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet 4. számú melléklet III. fejezet 5.2., 5.3. pontjai, valamint a 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 3. § (1) bekezdése.]

Egy sütőüzem telephelyének ellenőrzése során a felügyelő megállapította, hogy 2 fő pék munkakörben dolgozó munkavállaló számára a munkáltató nem biztosította az általa előírt lábsérülések ellen védelmet nyújtó védőlábbelit. Továbbá az úgynevezett kis cukrász termelőhelyiségben elhelyezett SAVARIA típusú keverőgépen nem volt benyúlás elleni reteszelt védőburkolat. Az azonosító jelölés nélküli tésztanyújtó gépnél a hengerek közé benyúlást megakadályozó védőburkolat reteszelése nem volt megfelelő, mert a védőburkolat felnyitása után a gép tovább működött. Az azonosító jelölés nélküli kiflisodró gépnél a hengerek közé benyúlást megakadályozó védőburkolat reteszelése nem működött, a védőburkolat felnyitása után a gép tovább működött. A fix csészés dagasztógépnél benyúlás ellen reteszelt védőburkolat nem volt kialakítva. A gép működése közben a dagasztó karok elérhetőek voltak. Az előbbieken felsorolt munkaeszközök esetében a benyúlás elleni védelem hiánya miatt fennállt a kézsérülés veszélye. Az utolsó érintésvédelmi szabványossági felülvizsgálatot 2009-ben végezték el.

A veszélyes munkaeszközök használatának megtiltására került sor, valamint a munkavállalók védőcipő nélkül végzett tevékenységét tiltotta meg a felügyelő.

[Mvt. 42. § b) pontja; 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 3. § (1) bekezdése; valamint a 14/2004. (IV. 19.) FMM rendelet 22. § (3) bekezdése és 15. §-a.]

A dagasztó gép csésze feletti védőburkolatának reteszelve nem működik előírászerűen.

Egy egyéni vállalkozó építési munkaterületén tartott munkavédelmi ellenőrzést a felügyelőség. Az építés alatt álló épület homlokzata és a szomszédos épület közötti szűk távolság miatt nem építettek homlokzati állványt, hogy az udvarra történő anyagszállítás folyamatosan biztosítható legyen. Ezért „kitalálták” a sajátos „mobil állvány”-t: egy IFA tehergépkocsi platójára szereltek egy kétszintes, 2,5 elemhosszúságú (kb. 6 m hosszú) keretes fémállványt. Az állványzat rögzítését a következő módon oldották meg: három állványcsővel merevítették és hat spanifferrel feszítették a platóhoz. Az állvány használatbavétele előtt nem történt meg az állvány átvizsgálása, illetve ennek tényét, eredményeit nem rögzítették írásban.

Az állvány használatát a felügyelő felfüggesztette.

[4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet 4. számú melléklet III. fejezet 6.13.1. pontja.]

Az állványzat rögzítését három állványcsővel merevítették és hat spanifferrel feszítették az IFA platójához.

Munkaegészségügy

Pozitív példák:

Egy beton- és vasbetonelem gyártását végző cég gyárában karbantartó munkavállalók a betonelemek fém gyártószablonjainak karbantartási munkáit végezték.

A karbantartási tevékenység a gyár műhelyében kisebb fém alkatrészek előregyártásával, és a gyártócsarnokban fémipari lakatosmunkával, hegesztéssel, szerelési munkával történt. A munkáltató műszaki- és szervezési intézkedéseket tett a kézi tehermozgatás kiküszöbölése, illetve a hátsérülés kockázatának csökkentése érdekében. A nagyobb súlyú terhek mozgatását a gyártócsarnokban lévő híddaruval végezték, a kisebb elemek szállításához a munkáltató kézi kocsikat biztosított.

Az egyéni védőeszközök kötelező használatára vonatkozóan a gyártócsarnok bejáratánál figyelmeztető jelzéseket helyeztek el.

A 2011. augusztus hónapban elrendelt II. és III. fokú hőségriasztás idején egy városközpont rehabilitációját, a gyalogos térrendszer felújítását, bővítését végző építőipari fővállalkozó írásban elrendelte az alvállalkozói számára, hogy biztosítsanak pihenőidőt, valamint megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvizet (védőitalt) a munkavállalók számára. A fővállalkozó a hőségriasztásra tekintettel meghatározta a munka szervezését, ütemezését is az alvállalkozók számára, akik ezeket tudomásul vették, és ennek megfelelően végezték a munkájukat.

A térkövezési munkálatok során az egyik alvállalkozó munkáltató napárnyékot nyújtó sátrat biztosított a munkavállalóknak a munkavégzéshez, amelyet a napsugárzás irányától és a munka haladásától függően könnyen tudtak mozgatni.

Napárnyékot nyújtó mobil sátor

Egy építési munkaterületen (kerékpárút építése) a munkáltató munkavédelmi oktatás keretében tájékoztatta a munkavállalókat a klímakörnyezet kedvezőtlen hatásairól, egészségkárosító kockázatairól, valamint a balesetveszélyes helyzetek kialakulásának veszélyeiről. A munkavédelmi oktatási tematikához csatolták „Az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség közleménye a hőségriadó elrendelése kapcsán kültéri munkahelyre vonatkozóan” című tájékoztató anyagot. A munkavállalók figyelmét felhívták arra, ha fejfájást, szédülést, szapora szívverést tapasztalnak, a munkát

azonnal abba kell hagyni, és fel kell keresni a pihenőhelyet, szükség esetén igényeljük az elsősegélynyújtást vagy az orvosi ellátást.

Egy raktározási tevékenységet végző cég munkahelyén az étkező-pihenő helyiségben – műszakonként – a munkavállalók nevével és elhelyezési rajzzal jelzett lemeztálcán tárolták az ivópoharakat. A munkáltató raktárcsarnokokként eltérő színű műanyag poharakat biztosított a dolgozók számára.

Az ivópoharak tárolása a munkavállalók nevével és elhelyezési rajzzal jelzett tálcán

Negatív példák:

Egy autóipari-, gyógyászati- és egyéb műanyag alkatrészeket gyártó kft. telephelyén a veszélyes keverék (festék veszélyes szerves oldószerekkel) használatakor a munkáltató által előírt és biztosított légzésvédő eszközt sem a gépkezelő (balra) sem a karbantartó munkavállaló (jobbra) nem viselte. [Mvt. 60. § (1) b)]

Az eljáró felügyelő a védőeszköz hiányában végzett tevékenységet felfüggesztette.

Veszélyes keverékek használata légzésvédő eszköz hiányában

Egy útépítéssel foglalkozó cég telephelyén található szerelőműhelyben kialakított, – a munkáltató képviselőjének elmondása szerint kb. 5-6 éve használt – visszafolyós rendszerű

alkatrészmosó berendezésben veszélyes anyagot tartalmazó tisztító folyadékkal rendszeresen végzik az alkatrészek tisztítását. A vegyszer biztonsági adatlapja szerint belélegezve, bőrrel érintkezve és lenyelve ártalmas, használatához oldószerálló védőruha, oldószerálló védőkesztyű, védőszemüveg/védőálarc, elégtelen szellőzés esetén egyéni légzésvédelem szükséges, azonban az alkatrészmosási tevékenységet végző 2 fő munkavállaló számára a megfelelő védelmet nyújtó egyéni védőeszközök egyáltalán nem voltak biztosítva. [Mvt. 42. § b) pontja; 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 3. § (1) bekezdése] Az eljáró felügyelő az egyéni védőeszközök hiányában végzett tevékenységet felfüggesztette.

A munkáltató a kockázatértékelés során nem vette figyelembe az alkatrészmosási tevékenységből származó kockázatokat, az egyéni védőeszközök juttatásának rendjét szabályozó dokumentum sem tért ki az ehhez a tevékenységhez szükséges egyéni védelem biztosítására. [Mvt. 54. § (2) bekezdése; 25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM együttes rendelet 5. §-a; 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 5. § (1) a) pontja] A szabálytalanságok miatt hiányszag megszüntetését előíró munkavédelmi határozat került kiadmányozásra.

A szerelőműhelyben használatos kézi hegesztőpajzsos átmenő fémkötés volt található, védelmi képessége nem volt megfelelő, az ívképződés veszélye állt fenn. [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 4. § (5)] A védelmi képességét veszített védőeszköz használatát a munkavédelmi felügyelő felfüggesztette. A feltárt szabálytalanságok miatt szabálysértési bírság kiszabására is sor került.

Egy köztisztasági munkás munkakörben foglalkoztatott munkavállaló az útszéli területeken damilos, robbanómotoros fűkaszával fűnyírást végzett. A gépen elhelyezett piktogramok is jelezték, hogy működtetés közben hallásvédő eszköz, védőlábbeli és szem-/arcvédő eszközök használata szükséges. A munkavállaló a munkavégzés közben nem használta a munkáltató által biztosított hallásvédő eszközt, az a munkavégzés helyén nem állt rendelkezésre (a hivatalban maradt), továbbá szabálytalanul, felhajtott „rostéllyal” használta az arcvédő eszközt. A munkáltató nem biztosított védőlábbelit a munkavállaló számára, a dolgozó a saját sportcipőjét használta munkavégzés közben, amely nem nyújtott megfelelő védelmet a láb sérülése ellen. [Mvt. 42. § b), 54. § (7) bekezdésének b) és a 60. § (1) bekezdés b) pontja; 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 3. § (1) bekezdése; 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet 9. §-a] A munkavédelmi felügyelő a munkavállalót az egyéni védőeszközök használata nélküli munkavégzéstől eltiltotta.

Fűnyírás megfelelő védelmet nyújtó védőeszközök (hallásvédő eszköz, védőcipő) hiányában, valamint az arcvédő eszköz szabálytalan használata

Egy festékgyártási tevékenységet végző üzem laboratóriumában szabálytalanul, ásványvizes, üdítőitalos műanyag palackokban veszélyes anyagokat, illetve keverékeket (pl.: festékek, hígítók, vízkőoldó) tároltak. A laboratóriumban a munkavállalók veszélyes anyagokkal kerülhetnek érintkezésbe, de a dolgozók a munkaterületen élelmiszereket tároltak, nyilatkozatuk szerint itt is szoktak étkezni. [2000. évi XXV. törvény 14. § (5) bekezdése; 25/2000. (IX. 30.) EüM-SzCsM együttes rendelet 6. § (2) bg) pontja]

Felügyelői intézkedések: a szabálytalan veszélyes anyag tárolás megtiltása (határozat); a dolgozók étkezésének megtiltása a munkahelyen jelen levő veszélyes anyagok környezetében (határozat).

*Szabálytalan vegyszertárolás
(ásványvizes, üdítőitalos palackokban)*

„Étkezőhely” az üzem laboratóriumában

Egy belsőépítészeti- és asztalosipari tevékenységet végző munkáltató nem gondoskodott tisztítás vagy csere útján arról, hogy az asztalos műhelyben dolgozók részére biztosított hallásvédő eszköz (fültok) használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen. [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 4. § (5) bekezdése]

Faporrall szennyezett hallásvédő fültok

Az egyik megyeszékhelyen 310 fő munkavállaló bevonásával építőipari kivitelezés történt magas-, mélyépítési-, vasszerelési-, vízszintcsökkentési- és falazási munkálatokkal, 4 db toronydaru bevonásával.

Az ellenőrzés időpontjában 110 fő munkavállaló dolgozott a munkaterületen. A fővállalkozónál és 10 alvállalkozónál munkavédelmi ellenőrzést tartott az illetékes munkavédelmi felügyelőség. Az ellenőrzés során a munkavédelmi felügyelők megállapították, hogy a 4 db toronydaru kezelőfülkéje klímaberendezéssel nem rendelkezett, a darukezelők számára az óránként szükséges pihenőidőt nem biztosították, és a váltáshoz szükséges munkavállalói létszámmal sem rendelkeztek.

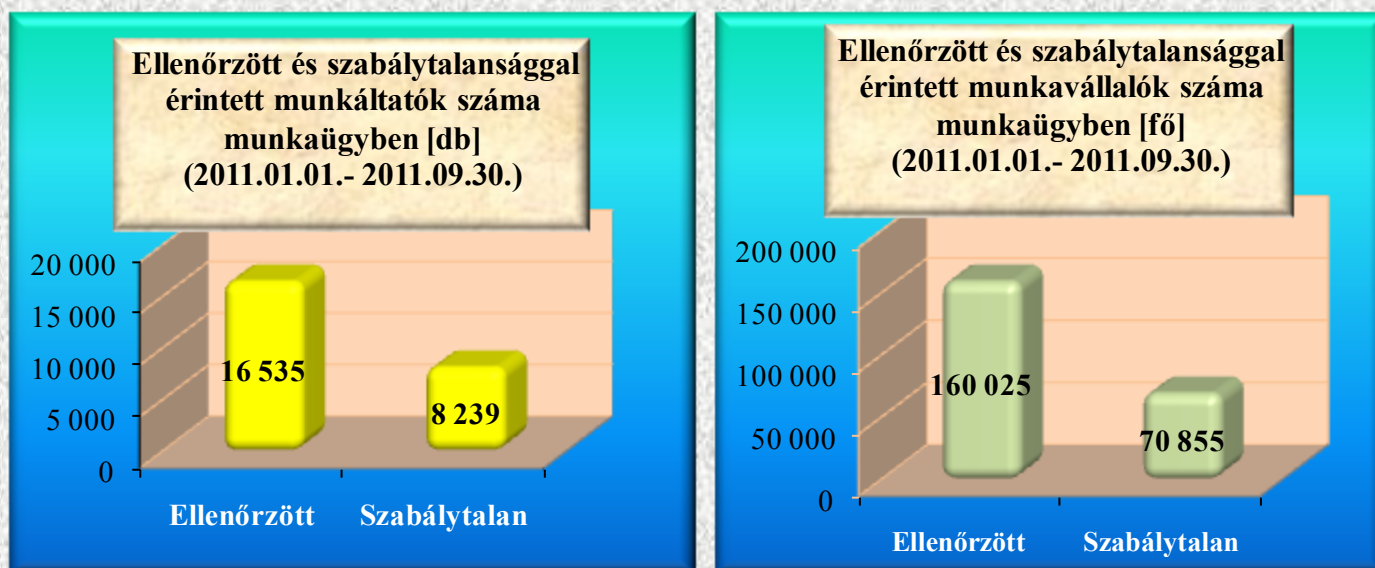
A darukezelők számára biztosított pihenőidő: 12 órától 13 óráig tartó ebédidő, amelyet a munkavállalók árnyékos helyen tölthettek. A hűtött ivóvízzel való ellátásuk a fülkébe kötélen feljuttatott kosárból történt. A fülkét a fenti 1 órás ebédidő kivételével nem hagyták el a munkavállalók. *[Mvt. 34. §; 4/2002. (II. 20.) SzCsM-EüM együttes rendelet 4. számú melléklete I. fejezetének 7. és 18.3. pontjai]*

Az eljáró felügyelő a tevékenységet – a szabálytalanság megszüntetéséig – felfüggesztette, továbbá szabálysértési bírsághatározat került kiadmányozásra.

A munkaügyi ellenőrzés tapasztalatai 2011. január-szeptember

Ellenőrzési adatok

2011. január-szeptember időszakban a munkaügyi hatóság **16 535 munkáltatót** ellenőrzött. A vizsgálatok a **munkáltatók 50 %-ánál találtak munkaügyi jogsértéseket**, amelyek az ellenőrzésbe vont **munkavállalók (160 025 fő) 44 %-át érintették**.

Az ellenőrzött munkáltatók száma az előző év hasonló időszakához viszonyítva kedvező változást mutat (56%). A szabálytalanul foglalkoztatott munkavállalók aránya valamelyest csökkent (44%). Ezek a jogkövetési magatartás javulását is mutató eredmények többek közt a munkaügyi hatóság – a súlyos jogsértésekre fókuszáló és az alapvető munkavállalói jogok érvényre juttatását célzó - következetes ellenőrzési tevékenységének is köszönhetőek. Mindemellett megfigyelhető a munkáltatók körében a foglalkoztatási kultúra javulása és a jogszabályi rendelkezések alaposabb ismerete.

Csökkenő mértékű, de még mindig kiemelkedő szabálytalanság a nemzetgazdasági szinten jelentős károkat okozó feketefoglalkoztatás: az összes főbb munkaügyi jogsértés **13 %-át** teszi ki a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavégzés (**9 439 főt** érintően). 2010. év azonos időszakához képest 2011-ben **átrendeződött a feketefoglalkoztatás ágazati megoszlása**.

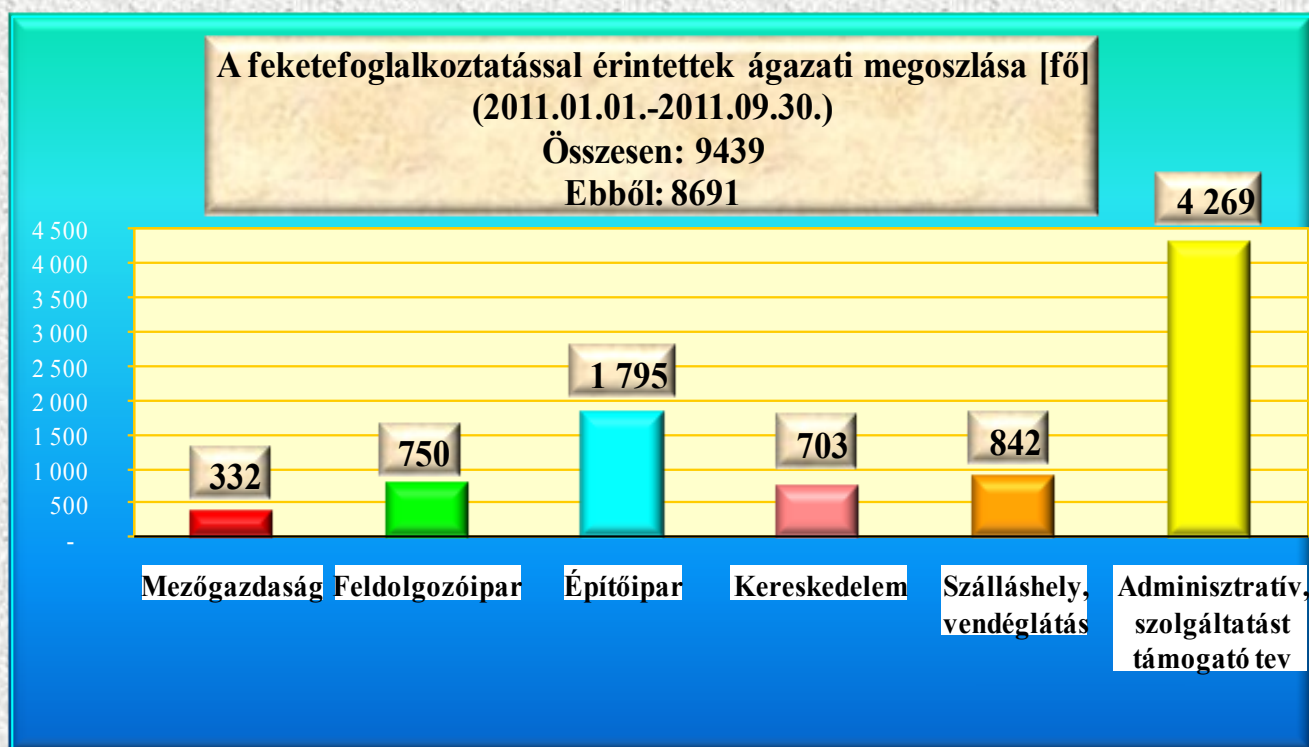
A 2011. első félévében a **feketemunkások 19 %-a** esett az **építőipari** vállalkozásokra, összhangban azzal, hogy az ellenőrzések 14 %-a az építőiparban volt. Ez 2010. harmadik negyed évéhez mérve csökkenést jelent, mely összefüggésben van a gazdasági válság által jelentősen sújtott építőipar helyzetével.

A **feldolgozóiparban** tevékenykedő munkáltatók „bejelentési kedve” kis mértékben nőtt. 2010. harmadik negyed évében a feketefoglalkoztatás 6 %-a erre az ágazatra esett, míg **az idén** ez az arány **6,4 %**. Az **ellenőrzési arány** a 2010. harmadik negyed évéhez képest 0,4 százalékponttal nőtt.

A **személy- és vagyonvédelmi tevékenységet** ellátó munkáltatók ellenőrzési aránya a tavalyihoz képest két százalékponttal változott (10 %), összefüggésben azzal a ténnyel, hogy a jogkövető foglalkoztatási morál - a tavalyi évhez hasonlóan - e munkáltatói körben mutatta a legkedvezőtlenebb képet. Ez az ágazat foglalkoztatta 2011. harmadik negyed évében a **feketemunkások 39 %-át**, ezzel a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavégzés itt ölti a legnagyobb méreteket (megelőzve az építőipart).

A kereskedelmi vállalkozások esetében is kedvezőtlen változás tapasztalható a munkaszerződés és bejelentés nélküli munkavállalók száma tekintetében. A tavalyi első három negyedévében ez az ágazat adta a **feketemunkások** alig 5 %-át, idén ez az arány 7,4%.

A **vendéglátásban** a korábbi évekhez képest szintén nagyobb arányú volt a bejelentés nélküli foglalkoztatás (**9 %**), amely azonban annak figyelembe vételével, hogy az ellenőrzések 21 %-a ebben az ágazatban volt, viszonylag kedvező aránynak mondható.

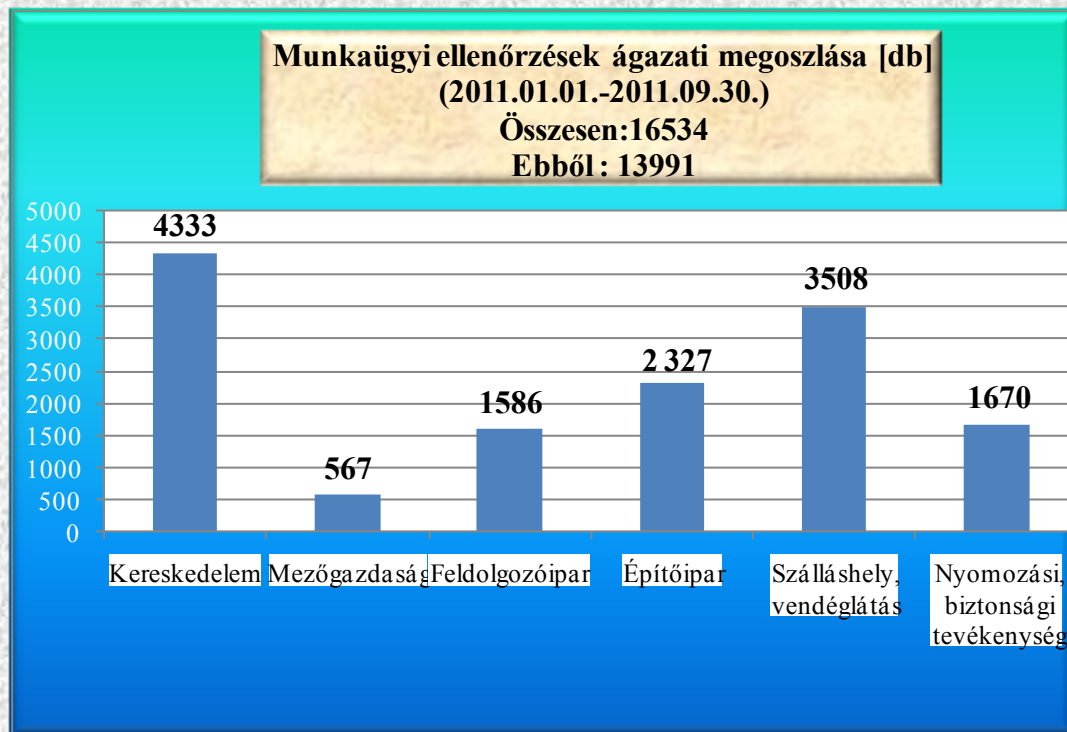

A tavalyi évhez képest nőtt a **szabadsággal** kapcsolatos jogsértések köre (2010. harmadik negyedévében: 9 770 fő; 2011 harmadik negyedévében: 10 366 fő), ami hozzávetőlegesen 6 %-os növekedést jelent. A **munkaidővel, pihenőidővel**, összefüggő szabálytalanságok az előző év azonos időszakához képest jelentős csökkenést, a **rendkívüli munkavégzéssel** kapcsolatos jogsértések jelentős növekedést mutatnak.

A **munkaidő és pihenőidő szabályainak megszegését** gyakorta próbálják a munkáltatók a **munkaidő-nyilvántartás hiányával**, vagy adatainak **valótlan rögzítésével leplezni** (14 009 főt érintően).

A kötelező legkisebb munkabér szabályainak nyílt megsértése változatlanul ritka (az összes főbb szabálytalansággal érintett munkavállaló 4 %-a), de az írásba foglalt, visszaellenőrizhető tartalmú **bérelszámolás biztosításával kapcsolatos** hiányosságok, valamint a **határidőben történő bérkifizetéssel összefüggésben** megállapított jogsértések mértéke elérte az összes szabálytalanság közel 10 %-át.

A 2011. háromnegyed évében feltárt jogsértéseket elkövető **8 239 munkáltató** közül **5 486 vállalkozással szemben** alkalmazott az OMMF **munkaügyi bírságot** összesen **1 047 404 000 Ft összegben**, amely a korábbi évekhez mérten jelentős csökkenést jelent. A munkaügyi hatóság az utóbbi időszakban a munkáltatókkal szemben leginkább a súlyos munkaügyi jogsértések elkövetése esetén szabott ki munkaügyi bírságot, több ízben szabálytalanság megszüntetésére kötelezéssel (907 db), illetve figyelemfelhívással (2 050 db) élt. A munkaügyi bírsághatározatok kiugró aránya egyértelműen a 2009. évi törvénymódosítással magyarázható, amely - a döntéshozó mérlegelési jogkörét leszűkítve - **kötelező bírságalkalmazást** ír elő a legsúlyosabb szabálytalanságok jogkövetkezményeként.

Az ellenőrzések összesített tapasztalatai

Építőipar

2011. első félévében a munkaügyi ellenőrzések 14 %-át a felügyelők ebben az ágazatban tartották (2 327 db). A jogsértő munkáltatók által elkövetett szabálytalanságok (elsősorban bejelentés nélküli foglalkoztatás) súlya – többségében - még mindig munkaügyi bírság kiszabását indokolja (a 1 208 db - ágazatot érintő - intézkedésből 827 db / 170 770 000 Ft munkaügyi bírság).

Az építőipar tekintetében az előző negyedévekhez képest némi fellendülés figyelhető meg. Az év eleji változékony időjárás ellenére egyre több építkezés indul meg, ezek többnyire nagyberuházások. Ettől függetlenül **érezhető a gazdasági válság hatása**, melyből kifolyólag a korábban (szabálytalanul) foglalkoztatott munkaerő egy része felszabadult, így a munkavállalók egy része ténylegesen „eltűnt”. Tendenciaként állapítható meg, hogy egy bizonyos szintig, amíg az alvállalkozói lánc egyértelműen nyomon követhető, a feketemunka csak elvétve fordul elő. A fővállalkozók jellemzően azokat a gazdasági társaságokat részesítik előnyben, amelyek rendezett munkaügyi kapcsolatokkal rendelkeznek, valamint az elvállalt feladatra megfelelő létszámmal és szakértelemmel rendelkeznek. Az építőipari ágazatban tevékenykedő nagyobb cégek – megfelelő apparátus birtokában – különös gondot fordítanak a szabályos foglalkoztatás fenntartására. A szaktudást, felszereltséget (nagy értékű gépeket) nem igénylő egyszerű segédmunkákat általában alvállalkozóik végzik, a szabálytalan foglalkoztatás jellemzően utóbbi csoportnál fordul elő.

Az építőipari ágazatban a munkáltatók **az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló 2010. évi LXXV. törvény** 2010. augusztus 1-jétől történő hatályba lépését követően ezen foglalkoztatási forma helyett sokszor inkább részmunkaidőben, általában heti 20 órában történő foglalkoztatásra jelentik be a munkavállalóikat, mely sok esetben teljes munkaidőben történő munkavégzést leplez, azonban ezt az esetek nagy részében a munkaügyi hatóság nehezen tudja bizonyítani.

Az ellenőrzési tapasztalatok szerint a munkáltatók változatlanul többször próbálkoznak az a megoldással, hogy **nem a munkavállalók által megjelölt gazdasági társaság formájában, hanem magánszemélyként kívánják „vállalni” a szabálytalanságot.** A „magánszemély” ügyfeleket a felügyelők a munkaügyi dokumentumok összevetésével (vállalkozói szerződések, munkaidő-nyilvántartás, építési napló, stb.) szűrik ki.

Évek óta változatlanul **gyakori hivatkozási alapként jelenik meg a jogsértés nem szándékos elkövetése.** Sok esetben hivatkozik arra a munkáltató, hogy a jogszabályokat ismerik, de azt a gyakorlatban túl bonyolult végrehajtani. Ez a hivatkozás például az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény hatályba léptetése után és azzal összefüggésben mindennaposá vált.

A társhatósági jelenlét továbbra is indokolt ebben az ágazatban, különösen a rendőrség segítsége elengedhetetlen az ellenőrzési területek biztosítása céljából. A **társhatóságokkal való együttműködésre** kiemelt hangsúlyt fektetett idén is a munkaügyi hatóság, az ellenőrzések során a legtöbb alkalommal a rendvédelmi szervek munkatársai működtek közre.

Az építőiparban az adatok a valós eredményeket, ill. arányokat azért nem tükrözik teljes egészében, mert a feketefoglalkoztatással legjobban „fertőzött” ágazatokban a munkaviszony megállapítása **esetén más szabálytalanságra** (például a kollektív szerződésben előírt bér hiánya) **nincs lehetőség intézkedni.**

Például: Az eljáró felügyelők helyszíni munkaügyi ellenőrzést folytattak le a debreceni barkácsáruház építési munkahelyén. A helyszínen 27 fő végzett munkát építőipari szak - és segédmunkás munkakörben. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy 10 munkavállalót egy lajoszmi zsebt. írásba foglalt munkaszerződés és bejelentés nélkül foglalkoztatott, személyenként változó munkavégzési napokon. Az ügyben munkaügyi bírság került kiszabásra.

Mezőgazdaság

A mezőgazdasági ágazatra az első félévben az ellenőrzések 3 %-a esett (567 db); összesen 294 intézkedést hoztak a felügyelőségek, ebből 163 munkáltatóval szemben 53 865 000 Ft összegben kellett a munkaügyi bírság eszközével élni, amely lényegesen alacsonyabb az előző években kiszabott bírságok mennyiségénél és összegénél.

A mezőgazdasági ágazatban az Eftv. hatályba lépése óta a foglalkoztatás leginkább egyszerűsített foglalkoztatás keretében történik.

Például: 2011. nyarán a munkaügyi felügyelők a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, valamint a rendőrség közreműködésével a dunaszentmiklósi szőlőben helyszíni munkaügyi ellenőrzést tartottak, ahol mezőgazdasági munka végzése közben találtak egy kft. 7 fő román állampolgárságú munkavállalóját, akik reggel 07 óra óta végezték munkájukat. Az ellenőrzött munkavállalók közül 2 fő 2011. június 9. naptól állt munkába, azonban az ellenőrzésig munkaszerződést nem írtak alá, a munkáltató a foglalkoztatással összefüggő bejelentési kötelezettségét nem teljesítette, foglalkoztatásuk szóbeli megállapodás alapján történt. További 2 fő munkaszerződése a helyszínen bemutatásra került, de a rendelkezésre álló adatok szerint foglalkoztatásuk bejelentésére

nem került sor. Az eljárás során bizonyítást nyert, hogy az írásba foglalt munkaszerződéssel és a bejelentési kötelezettség teljesítésével foglalkoztatott munkavállalók (3 fő) bejelentése heti 5 órás részmunkaidőre történt, esetükben a munkáltató 4 havi munkaidőkeretről rendelkezett a munkaszerződésekben és a mellékletét képező tájékoztatókban. Az alkalmazott négyhavi munkaidőkeret kezdő napja 2011. június 1. volt. A szőlőben dolgozó munkavállalók nyilatkozataik szerint reggel 7-8 órai kezdéssel álltak munkába és naponta 2-3-4 órát dolgoztak az időjáráshoz igazodva. Munkaidő-nyilvántartás a munkavállalók munkaidejével kapcsolatos adatokról, ledolgozott munkaidőről, munkakezdési- és befejezési időpontokról az ellenőrzésig 2011. június hónapra nem készült. A munkavállalói nyilatkozatok szerint nem készült olyan írott dokumentum, amelyen a munkáltató a munkaidőt legalább hét nappal korábban legalább egy hétre meghatározta volna. Egy-két nappal a munkavégzés előtt a csoportvezetővel közölte szóban, hogy adott napon mikortól, milyen munkaidőben kell, hogy dolgozzanak a munkavállalók és mi a napi feladatuk.

Kereskedelem és vendéglátás

A vizsgálatok 47 %-a esett erre a két ágazatra, mivel az elmúlt időszakban lefolytatott akcióellenőrzések a kereskedelmi szektort fokozottan érintették. Az összesen 5 265 intézkedés 45 %-a (2 356 db) volt munkaügyi bírság összesen 169 849 000 Ft összegben.

A súlyos jogsértések közül jellemző szabálytalanságként jelent meg a munkaszerződés, illetve bejelentés nélküli foglalkoztatás, valamint a munkaidő-nyilvántartás hiánya vagy hiányos vezetése. A tapasztalatok alapján elmondható e két ágazatról, hogy a munkáltatók alkalmaznak egy minimális számú bejelentett munkavállalót, majd a további munkaerőigényüket egyszerűsített foglalkoztatás keretében alkalmazott vagy „csak éppen beugrottam” kiségitőkkel igyekeznek pótolni.

Például: Egy ruházati boltban a Bevándorlási- és Állampolgársági Hivatal munkatársaival együtt került sor munkaügyi ellenőrzésre. A felügyelők találtak egy munkavállalási engedéllyel nem rendelkező kínai állampolgárt, aki elmondása szerint alkalmanként besegít az ügyvezetőnek és az üzletben figyelemmel kíséri a munkavállalók munkavégzését. A kínai állampolgár további foglalkoztatása megtiltásra került és munkáltatót eljárás alá vonta a hatóság. A további foglalkoztatást megtiltó határozat ellen a munkáltató fellebbezést nyújtott be, amelyhez csatolta az ügyvéd által ellenjegyzett, 2011. június 04. napján (szombaton) kelt társasági szerződés-módosítást. A módosítás alapján a Kft. új tagja és ügyvezetője 2011. június 4. napjától a munkavállalási engedéllyel nem rendelkező személy lett. A cégbírság a változást 2011. június 28-án jegyezte be visszamenőleges hatállyal. A foglalkoztatást megtiltó határozatot visszavonásra, az eljárás megszüntetésre került.

Feldolgozóipar

A munkaügyi felügyelők ebben az ágazatban tartották az ellenőrzések 7 %-át (1 160 db). Az ágazatra jellemző jogsértő munkaügyi gyakorlatot tükrözi az összesen 905 intézkedés, amelyből 389 munkaügyi bírság (108 590 000 Ft). A munkaügyi ellenőrzés szempontjából iparági sajátosságnak mondható, hogy a feltárt szabálytalanságok az esetek számottevő részében nagyobb munkavállalói csoportot érintenek.

A bejelentés nélküli foglalkoztatás változatlanul nem jellemző, ezzel szemben a **munkaidő-**

munkaidővel, pihenőidővel és ezek nyilvántartásával kapcsolatos jogsértéseket jelentős arányban követik el a feldolgozóiparban tevékenykedő vállalkozásoknál dolgozó munkavállalók hátrányára. Az ágazatra ugyancsak jellemzőek még a munkabér kifizetésével és a szabadság kiadásával összefüggő szabályszegések.

Például: A munkaügyi felügyelők helyszíni ellenőrzést tartottak egy pécsi székhelyű **élelmiszeripari kft.** húsfeldolgozó üzemében. A munkaügyi ellenőrzés eredményeképpen megállapították, hogy a munkáltató a munkavállalók egy részével (152 fővel) teljesítménybéres foglalkoztatásban állapodott meg, a teljesítménykövetelményeket írásban közölte velük, azonban nem vezetett a törvény előírásainak megfelelő nyilvántartást az egyes munkavállalók tényleges teljesítményszázalékáról, valamint az átlagos teljesítményükről, valamint 22 fő kétműszakos munkarendben dolgozónak a vizsgált időszakban éjszakai műszakpótlék helyett éjszakai bérpótlékot fizetett azokban az esetekben, amikor a délelőtti vagy a délutános műszak az éjszakai munkaidőbe átnyúlt (22 és 6 óra között teljesített munkavégzés). A délelőtti műszak ezekben az esetekben jellemzően 5 óra 30 perckor kezdődött, és a délutános pedig 22 óra után fejeződött be. Bizonyítást nyert továbbá, hogy 11 munkavállaló részére 11 óra helyett esetenként 8, 9, 10 óra napi pihenőt biztosított; valamint 1 fő 16 óra rendkívüli munkavégzését nem megfelelően ellentételezte. A munkáltató globális létszáma 180 fő volt, ezért a Met. 6/A. §, illetve a Kkv. tv. alapján a munkaügyi bírság kiszabását mellőzve kötelezte a munkaügyi hatóság a feltárt jogsértések megszüntetésére.

Nyomozási és biztonsági tevékenység

Az ellenőrzések 10 %-a érintette ezt az ágazatot (1 670 db) 643 db intézkedéssel. A szabálytalanságok súlyát jól mutatja, hogy az összes munkaügyi bírság 22%-át ebben az ágazatban szabták ki, 231 970 000 Ft összegben.

A telephelyenkénti többszöri ellenőrzések alapján megállapítható, hogy **a bejelentés nélküli foglalkoztatás** mellett e munkáltatói kör sokszor **más munkaügyi szabályt sem tart be**. A helyszíni ellenőrzéskor munkaidő-nyilvántartást, szolgálati naplót sem tudnak a vállalkozások bemutatni. Ezáltal a munkaidőre, rendkívüli munkavégzésre, a szabadság kiadására vagy a pótlékfizetési kötelezettségre (stb.) vonatkozó munkaügyi szabályok betartásának vizsgálata jelentős nehézségekbe ütközik. **A nem jogszabálykövető munkáltatók sok esetben a hatóság munkáját akadályozzák**, a munkaügyi eljáráshoz az ellenőrzési helyszíneken nem tanúsítanak együttműködő magatartást: a kért dokumentumokat nem mutatják be, az idézéseken nem jelennek meg, az eljárást befejezését késleltetik.

A munkáltatók, munkavállalók a **rendőrségtől** inkább tartanak, ezért általában a fennálló utólagos adatszolgáltatási kötelezettségének eleget tesznek. Tekintettel arra, hogy a rendőrség a Ket. szabályait használja, a szokásos jó kapcsolaton felül a belföldi jogsegély viszonylag egyszerű szabályait is lehet alkalmazni a nyilvántartásokhoz való hozzáférés során, mely a munkaügyi hatóság munkáját nagyban könnyíti.

Az ágazatra **jellemző** foglalkoztatási gyakorlat alapján rendszeresen találkoznak a munkaügyi felügyelők **alvállalkozói láncolatok** sorával. A munkaügyi ellenőrzést sokszor teljesen ellehetetleníti, hogy az alvállalkozó cégeket helyből már „bukásra” alapítják, ezek a munkáltatók bizonyos bírságösszeg felhalmozása után eltűnnek vagy megszűnnek. Több alkalommal előfordult már, hogy az eljárás lefolytatása során egy másik személynek (jellemzően külföldi állampolgárnak) a **gazdasági társaságot eladják** – kibújva ezzel az eljárás során megállapított szabálytalanságok elkövetése következményeként kiszabott bírság megfizetése alól. A „problémás” ügyek többsége elhúzódik, mert a foglalkoztatás kapcsán megnevezett munkálta-

tók – az alvállalkozói lánc alján - gyakorlatilag elérhetetlenek, a postai küldeményeket a hatóság „nem kereste”, „ismeretlen helyre költözött”, „címezett ismeretlen” jelzéssel kapja vissza.

Például: A munkaügyi felügyelők – panaszbejelentés alapján - helyszíni ellenőrzést tartottak 2011. február 2-án egy vidéki egyetemi központban a biztonsági szolgálat tekintetében. A vizsgálat során megállapították a felügyelők, hogy 4 munkavállaló napi 17 órában (6⁰⁰ – 23⁰⁰ –ig) végezték munkájukat. A ki- és belépő látogatókat folyamatosan figyelni kell, útbaigazításuk is a munkavállalók feladata, a kapuk nyitása reggel és zárása este; a hírlapok átvétele, átadása, a kulcsok kiadása és visszavétele. Ezek alapján megállapítható volt, hogy munkájukat nem készenléti jellegű munkakörben végzik, hiszen mindemellett a kapuzárás után a vagyonőr oltja le a lámpákat, zárja a csapóajtókat és ablakokat az épületben illetve kapcsolja az udvari lámpát este és reggel is. Pihe-nő helyiség nincs, munkaidő alatt pihenni nem tudnak. A munkavállalók munkabére nem éri el a garantált bérminimumot (órabérük: bruttó 449,- Ft/óra). A munkáltató a munkaügyi ellenőrzést követően megváltoztatta a munkaidő-beosztást, így az örök napi 12 órát dolgoznak az adott munkavégzési helyen. Ezen szabálytalan gyakorlat megszüntetése létszámbővítéssel volt csupán megoldható, így a foglalkoztatónak újabb munkavállalókat kellett felvennie.

Utóellenőrzés

Utóellenőrzés keretében elsősorban a munkajogviszony fennállását megállapító és bejelentésre kötelező határozatok teljesítését vizsgálta a munkaügyi hatóság. Ha a munkáltató a határozati kötelezést nem teljesítette, az esetek többségében ez eljárási bírság kiszabásával jár. A bejelentések többsége ugyan továbbra is csak egy napos, de egyre gyakoribbak a hosszabb időszakra történő bejelentések is, illetve az is, hogy a munkáltató a **„feketefoglalkoztatással” érintett összes munkavállalóját bejelenti az illetékes adóhatósághoz.**

Problémát jelenthet az is az utóellenőrzés során, hogy annak időpontjában a munkáltató már felszámolási, törlési eljárás alatt áll. A **„fantomizálódó” cégek** esetében a munkaügyi hatóság jelzéssel él rendőrség, illetve ügyészség irányába.

Az utóellenőrzések során többször tapasztalható, hogy a munkáltató adószámát az APEH, illetve a NAV felfüggesztette vagy a **társaság felszámolás alatt van**, a felszámoló a cég irataival nem rendelkezik, azt a korábbi tulajdonos nem bocsátotta a felszámoló rendelkezésére, aki az érintett – határozatunk alapján bejelentési kötelezettség alá eső – munkavállaló bejelentéshez szükséges adatait nem ismeri. A bejelentést nem tudja teljesíteni, a határozatban foglaltakat nem tudja végrehajtani.

Az utóellenőrzések során a jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyában kiadmányozott döntések alapján 10 774 fő munkavállaló jogviszonyának rendezése volt vizsgálható, mely létszámból 5 275 fő (78 %) utóellenőrzésére került sor.

A jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyban kiadmányozott határozatok alapján 2 521 munkáltató volt vizsgálható utóellenőrzéssel, mely létszámból 2 145 munkáltató utóellenőrzése (85 %) teljesült.

Rendkívüli munkavégzés, szabadság ellenőrzése

A munkaügyi ellenőrzések során sok esetben nehézséget okoz a rendkívüli munkavégzés és

hulladékgazdálkodással foglalkozó kft. Cikó külterületén található telephelyén. Az ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám 16 fő volt. Az ellenőrzés során a munkaügyi hatóság az alábbi szabálytalanságokat állapította meg: a munkáltató 1 fő nehézgépkészítő és 15 fő betanított munkás munkakörű foglalkoztatott vonatkozásában nem tett eleget teljes körűen a tájékoztatási kötelezettségének, 5 fő betanított munkás esetében késve tett eleget bejelentési kötelezettségének, 1 nehézgépkészítő és 7 betanított munkás munkakörű munkavállaló esetében nem adta ki a szabadságot az esedékesség évében. A foglalkoztató az eljárás folyamán az elmaradt szabadságokat 1 fő kivételével kiadta, illetve a tájékoztató hiányosságait megszüntette.

Társhatósági ellenőrzések

A társhatóságok közreműködésével 2011. első háromnegyed évében **5 357 munkaügyi ellenőrzés** zajlott, ez az összes vizsgálat közel **24 %-a**. A társhatósági ellenőrzések közel harmadánál működtek közre a rendészeti szervek. A bejelentés nélküli foglalkoztatás visszaszorításában kiemelt szerepet játszó adó- és vámhatósággal, valamint a fogyasztóvédelmi hatósággal és az ÁNTSZ közreműködésével több, mint 1231 vizsgálatot folytatott le az OMMF a vizsgált időszakban.

Főmunkaidőn kívül végzett ellenőrzések

A főmunkaidőn kívüli ellenőrzések csak indokolt esetben kerülnek elrendelésre, jellemzően a **vendéglátás, sütőipar**, valamint a **személy-és vagyonsörök ellenőrzése** mellett a **mezőgazdaság** (különösen az idénymunka) és az **építőipar** (kisebb építkezések, határidős projektek) vizsgálata hozhat eredményt a rendkívüli munkavégzés keretében lefolytatott ellenőrzések kapcsán. A főmunkaidőn kívüli ellenőrzések szigorúan előre tervezéshez kötöttek, vagy a rendes munkaidőben lefolytatott ellenőrzések folytatásait képezik, vagy közérdekű, illetve panaszbejelentések nyomán kerülnek lefolytatásra.

A korábbi évek tapasztalatai alapján a munkaügyi hatóság az idei év első felében is több ellenőrzést tartott főmunkaidőn kívül, melyek **többségében eredménnyel is jártak**, ugyanis a munkáltatók körében egyre inkább elterjedt az a felfogás, hogy mivel a hatóságok munkaidőn kívül nem kifejezetten „aktívak”, ezért lehetőség van ezekben az időszakokban szabálytalan foglalkoztatási gyakorlat folytatására. A munkaügyi felügyelők ebben az időszakban végzett ellenőrzéseik során a legtöbb esetben „feketefoglalkoztatással” találkoztak.

A munkáltatók sok esetben **nehezítik a munkaügyi ellenőrzések lefolytatását** a telephelyek bekerítésével és a felügyelők beengedésének megtagadásával, illetve akadályozásával („a főnök azt mondta, hogy amíg ő engedélyt nem ad erre, addig ide nem jöhet be senki”).

A munkavállalók kiszolgáltatottságának csökkentése és érdekeik védelme szempontjából is fontos, hogy a munkaügyi felügyelők hivatali főmunkaidőn kívül is megjelenjenek a kiemelt építkezéseken, nagyobb munkaterületeken. Az elrendelés során a súlyos szabálytalansággal érintett területekre, az építőipari, mezőgazdasági, vendéglátó-ipari ágazatra koncentrált a hatóság. Bizonyos munkavállalói csoportok, pl. a vagyonsörök foglalkoztatása is eredményesebben vizsgálható a reggeli és esti műszakváltáskor. A munkaügyi felügyelők rendkívüli munkavégzésének elrendelésére gyakran **panasz vagy közérdekű bejelentés** kivizsgálása miatt volt szükség.

Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat

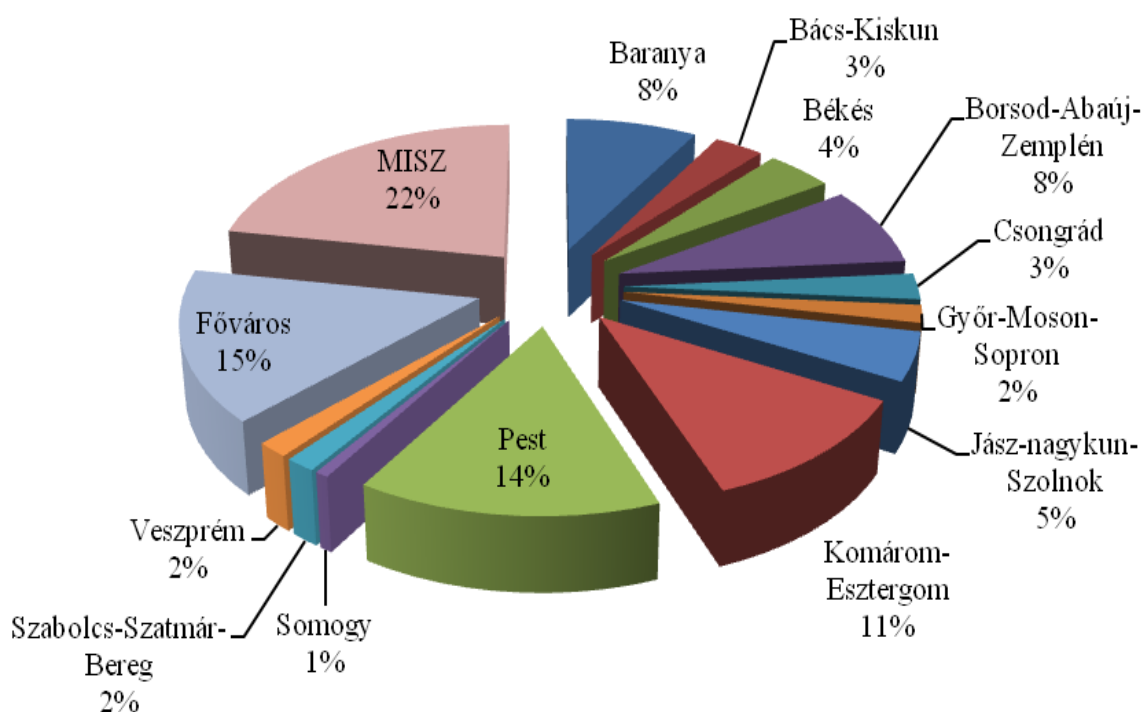
2011. I-III. negyedév

Az OMMF Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat munkatársaihoz 2011. I-III. negyedévében összesen 30436 kérdéssel fordultak az érdeklődők. A megyékben dolgozó 17területi munkavédelmi tanácsadó 23707 feltett kérdésre adott választ, míg az ingyenesen hívható zöld számon 6729 esetben vették igénybe a Munkavédelmi Információs Szolgálat (MISZ) munkatársainak segítségét. (1. sz. táblázat)

1. sz. diaram

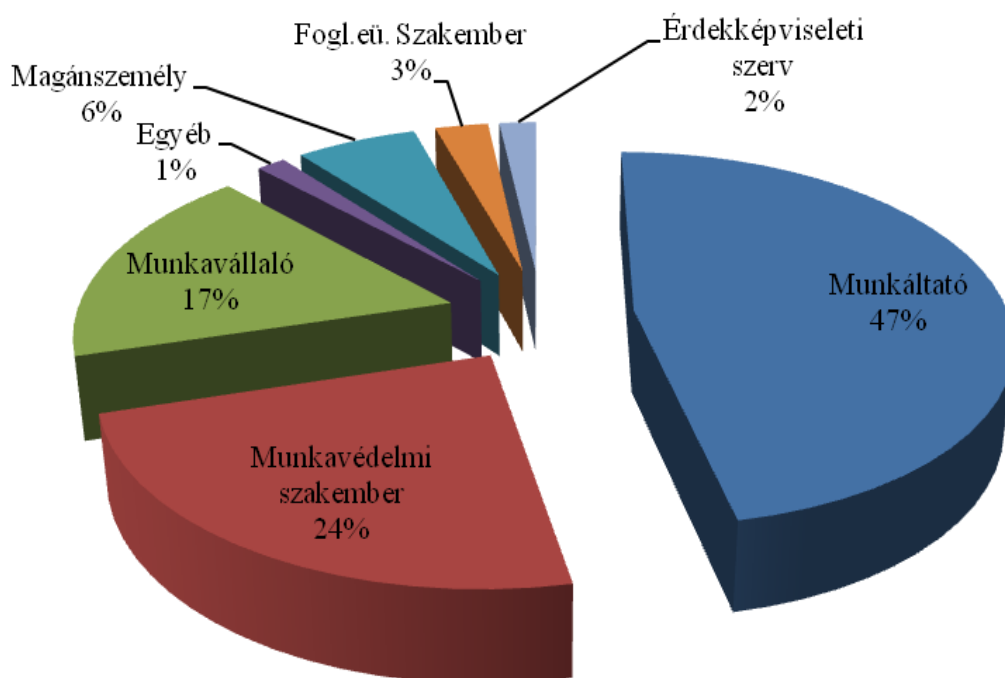
Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat	Kérdések száma [db]
Munkavédelmi felügyelő tanácsadók	23707
MISZ/Szakmai osztály	6729
Összesen	30436

Kérdések megoszlása 2011. I- III. negyedév

A kérdések százalékos megoszlását az 1. sz. diagram szemlélteti. A legtöbb kérdés az ingyenesen hívható zöldszámra érkezett (22%). Jelentős, azonos arányú megkeresést regisztráltak a Pest megyében és a Fővárosban is (14% - 15%).

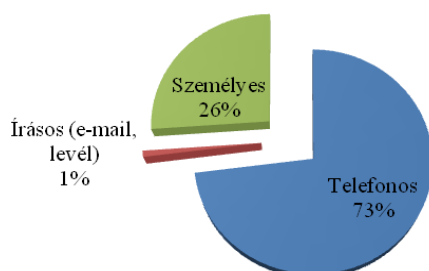
A kérdezők megoszlása 2011. I-III. negyedév

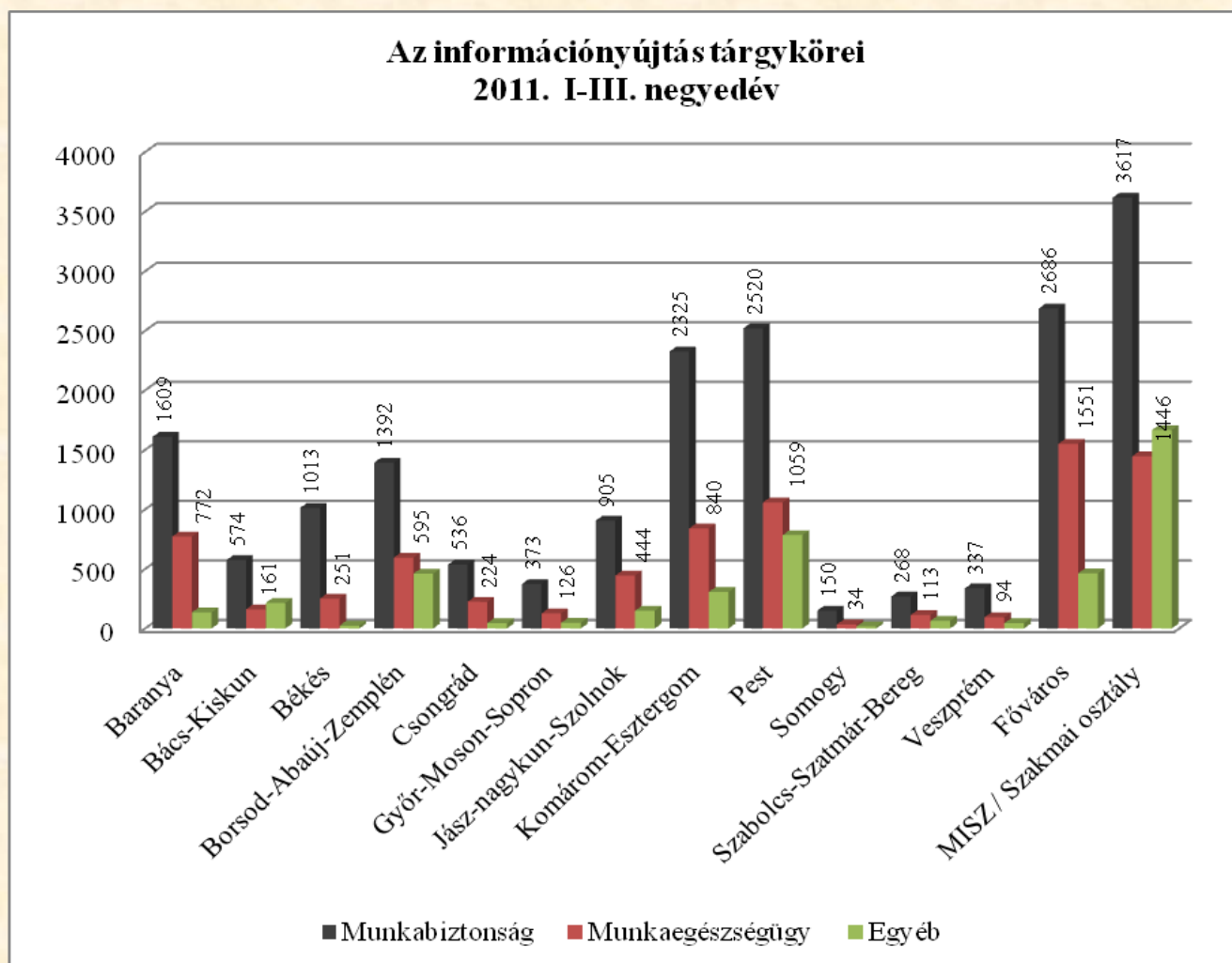
2. sz. diagram

A kérdezők megoszlását mutató 2. számú diagramból látható, hogy jellemzően a munkáltatók keresték meg legnagyobb százalékban (47%) munkavédelmi problémáikkal a Szolgálatot. Az információigénylők közül 24% volt munkavédelmi szakember, 17% munkavállaló. Az érdekképviselőktől érkező kérdések száma nem volt számottevő (2%).

Tanácsadás módja	Kérdések száma (db)
Telefonos	22216
Írásos (e-mail, levél)	274
Személyes	7944
összesen:	30434

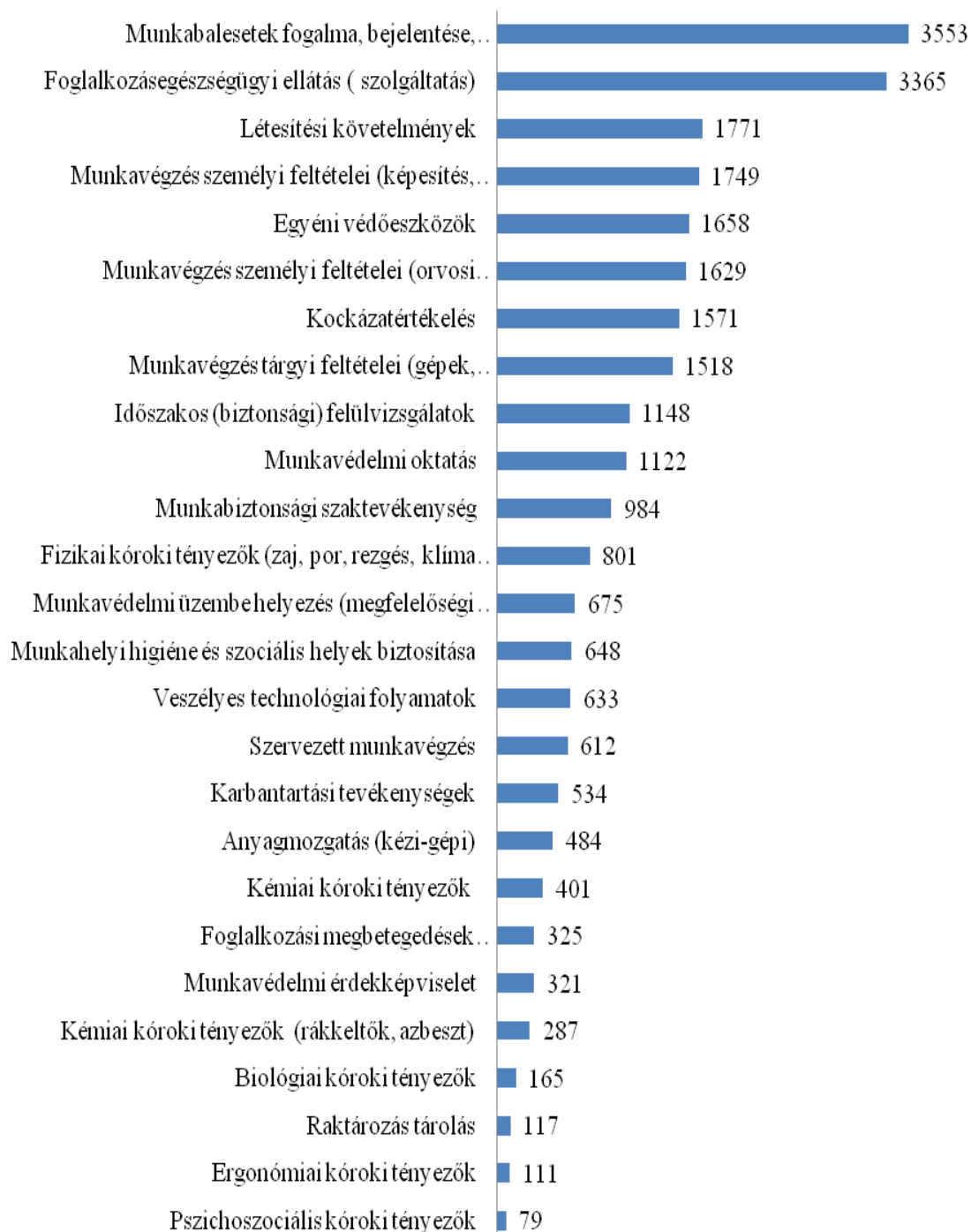
Kérdések száma a tanácsadás módja szerint
2011. I-III. negyedév

A 2. számú táblázatból, illetve a 3. számú diagramból kitűnik, hogy legjobban a telefonos információnyújtást igénylik az érdeklődők (73%), ugyanakkor jelentős a személyes megkeresések aránya is (26 %).

A felmerült szakmai kérdések tárgyköreiből ad információt a 4. sz. diagram. Jellemzően nagyobb számú a munkabiztonsági témájú megkeresés.

**A szakmai kérdések irányultsági megoszlása [db]
2011. I-III. negyedév**

Az 5. sz. diagram a szakmai kérdések tárgykörön belüli irányultságáról nyújt tájékoztatást. Az elmúlt évek tendenciájával ellentétben, ez időszakban több volt a munkabalesetek fogalmával, bejelentésével kapcsolatos megkeresés, mint a foglalkozás-egészségügyi ellátás témakörében felmerült kérdés

Területi munkavédelmi tanácsadók elérhetőségei

Az előző számunkban megjelent címjegyzék az alábbiakkal bővül:

Pusztai Tibor 7629 Pécs Király u. 46. Tel: 72/513-423

Mobil: 30/817-5392

Fax: 72/539-099

e-mail: pusztit@ommf.gov.hu

Ügyfélfogadási idő: Szerda: 8.00-14.00 a tanácsadó szolgálat irodájában

Herczig Ferenc 9022 Győr Gárdonyi Géza u. 7. Tel: 96/512-965

Mobil: 30/817-5349

Fax: 96/512-962

E-mail: herczigf@ommf.gov.hu

Ügyfélfogadási idő: Kedd 8.00-14.00 a tanácsadó szolgálat irodájában

Jogszabályok, illetve egyéb közjogi szervezetszabályozó eszközök, közlemények

Magyar Közlöny 2011/110. szám – 2011/124. szám

1.	39/2011. (X. 14.) NGM rendelet (Magyar Közlöny 119. szám)	A 2012. évi munkaszüneti napok körüli munkarendről
2.	41/2011. (X. 14.) NGM rendelet (Magyar Közlöny 119. szám)	A munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információs célú felhasználásának részletes szabályairól szóló 32/2009. (XII. 23.) SZMM rendelet és a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet módosításáról
3.	1356/2011. (X. 21.) Korm. határozat (Magyar Közlöny 124. szám)	A korkedvezményes nyugdíjat kiváltó ellátások és intézkedések kidolgozásáról

